

Sygn. akt V U 900/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku E. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od orzeczenia o odpowiedzialności za zobowiązania spadkodawcy - zmarłego Z. O. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, FP i FGŚP

na skutek odwołania E. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 25 czerwca 2015 r.

znak (...)

zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 25 czerwca 2015 r. znak (...) w ten sposób, że odpowiedzialność wnioskodawczyni E. O. za zobowiązania spadkodawcy zmarłego w dniu (...) Z. O. z tytułu nieopłaconych składek ogranicza do wysokości do stanu czynnego spadku.

Sygn. akt V U 900/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 czerwca 2015r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 100 § 1 i 2 oraz art. 97 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2012r. póź. 749 z późn. zm.) w związku z art.31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013r. poz. 1442.) orzekł, że wnioskodawczyni E. O. jako spadkobierczyni ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy - zmarłego w dniu (...) Z. O., z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 161 724, 19 zł, obejmujące kwotę główną, odsetki, koszty upomnienia i koszty egzekucyjne.

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy, powołując się na treść art. 1031§1 kodeksu cywilnego oraz postanowienie o przyjęciu przez wnioskodawczynię spadku po zmarłym płatniku z dobrodziejstwem inwentarza, stwierdził, iż odpowiedzialność wnioskodawczyni za długi spadkowe jest ograniczona do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że w protokole spisu inwentarza z dnia

21 maja 2015r. wartość stanu czynnego spadku wynosi 357 424, 50 zł. Tym samym wartość ta przewyższa kwotę zobowiązania i Zakład nie znalazł podstaw do ograniczenia odpowiedzialności za długi spadkowe.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni złożyła odwołanie, domagając się jej zmiany poprzez orzeczenie o odpowiedzialności za zobowiązania spadkodawcy z tytułu nieopłaconych składek, stosownie do wartości stanu czynnego spadku jaki będzie ustalony w spisie inwentarza po zakończeniu postępowania w przedmiocie skargi na czynności komornika dotyczącej sporządzenia spisu inwentarza. Jednocześnie domagała się zawieszenia niniejszego postępowania do czasu zakończenia sprawy dotyczącej ustalenia spisu inwentarza. Dodatkowo wskazała, iż jeśli okaże się, że wartość czynna spadku po zmarłym będzie przewyższać kwotę zobowiązań zmarłego z tytułu składek, to w niniejszym postępowaniu nie zaistnieją podstawy do ograniczenia jej odpowiedzialności, zaś ustalenie wyższej wartości stanu biernego spadku spowoduje konieczność proporcjonalnej spłaty innych wierzycieli.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie argumentując tak jak w skarżonej decyzji.

Sąd us talil :

Z. O. – mąż wnioskodawczyni E. O. – w chwili śmierci w dniu (...) posiadał zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych o w wysokości wynosiły łącznie z odsetkami i kosztami upomnienia 161 724,19 zł

bezsporne.

Spadek po zmarłym Z. O. nabyła na podstawie ustawy w całości jego żona E. O., która spadek przyjęła z dobrodziejstwem inwentarza.

W protokole spisu inwentarza po zmarłym z dnia 27 listopada 2013 r., organ sporządzający – Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Legnicy ustalił stan czynny spadku 357 424, 50 zł.

Na tej podstawie decyzją z dnia 25 czerwca 2015r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. orzekł, że wnioskodawczyni E. O. jako spadkobierczyni ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy - zmarłego w dniu(...) Z. O., z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 161 724, 19 zł, obejmujące kwotę główną, odsetki, koszty upomnienia i koszty egzekucyjne.

bezsporne

W kwestii ustalenia wartości spadku po zmarłym toczyło się postępowanie ostatecznie zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Legnicy z 1 grudnia 2015r. w którym łączną wartość aktywów spadku po Z. O. ustalono na kwotę 196 350,07 zł w miejsce kwoty 357 424, 50 zł.

Dowód: akta SR w Legnicy VII Co 894/15.

Sąd zważył :

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny w sprawie, w zakresie w jakim było to konieczne do oceny prawidłowości skarżonej decyzji pozostawał bezsporny. Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było określenie prawnego skutku, jaki rodzi przyjęcie przez wnioskodawczynię spadku z dobrodziejstwem inwentarza dla treści rozstrzygnięcia zaskarżonej decyzji ZUS w przedmiocie odpowiedzialności wnioskodawczyni jako spadkobiercy za długi spadkowe z tytułu nieopłaconych składek.

Zdaniem Sądu rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji jest niepełne i wymagało uzupełnienia.

Przepisy powołane w zaskarżonej decyzji wskazują na podstawy orzekania o odpowiedzialności za długi składkowe. Zgodnie z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (ustawa systemowa) do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio m.in. art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa. Art. 32 ustawy systemowej nakazuje zaś stosować odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń

Zgodnie z art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7 do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe (składkowe) spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Przepis art. 98 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za zaległości podatkowe (składkowe) i odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy (art. 98 § 2 pkt 1 i 2 ordynacji podatkowej) (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., sygn. akt II UZP 1/08). Organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji (art. 100 ust. 1 Ordynacji podatkowej).

Wobec powyższego, przy ustalaniu odpowiedzialności spadkobierców za zaległe zobowiązania składkowe, organ rentowy ma obowiązek wziąć pod uwagę m.in. art. 1012 k.c. i art. 1031 § 1 i 2 k.c. Art. 1012 k.c. stanowi, że spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza - jak to miało miejsce w niniejszej sytuacji - spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.). Ograniczenie odpowiedzialności do masy czynnej spadku dotyczy wszelkich długów spadkowych. Ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy do wartości czynnej spadku oznacza, że wierzyciele spadkowi mogą poszukiwać zaspokojenia nie tylko z przedmiotów i praw wchodzących do spadku, lecz również ze składników majątku osobistego spadkobiercy, byleby łączna wartość roszeń wierzycieli nie przekraczała wartości udziału spadkowego, jaki otrzymał konkretny spadkobierca. W sytuacji, gdy spadkobierca nabywa spadek z dobrodziejstwem inwentarza a jest możliwość, że istnieją inne długi niż zaległości stwierdzone w decyzji, organ administracyjny nie powinien zobowiązywać do wpłaty całej kwoty stanowiącej wartość czynnego spadku, jeśli nawet została ona ustalona, lecz poprzestać na orzeczeniu o zakresie odpowiedzialności spadkobiercy za zobowiązania spadkodawcy. Ustalenie, czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego. Zawarcie zaś zastrzeżenia w rozstrzygnięciu decyzji o ograniczeniu odpowiedzialności spadkobiercy, który powołuje się na przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, jest konieczne. Nie jest wystarczające powołanie się na to ograniczenie w jej uzasadnieniu. Istotne jest to o tyle, że organ egzekucyjny jest związany treścią rozstrzygnięcia decyzji. Należy też przypomnieć, że zgodnie z art. 33 pkt 3 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, podstawą zarzutu w sprawie prowadzenia egzekucji może być m.in. określenie egzekwowanego obowiązku niezgodnie z treścią obowiązku wynikającego z decyzji organu administracyjnego. Stąd też treść rozstrzygnięcia decyzji o odpowiedzialności spadkobiercy w niniejszej sprawie musi być pełne, tj. w pełni oddawać zakres odpowiedzialności wynikający z przepisów prawa materialnego, w tym z art. 1031 § 1 i 2 k.c.

Wobec tego Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekając jak w sentencji wyroku.

Wskazana powyżej argumentacja była również podstawą do nieuwzględnienia wniosku o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania dotyczącego wartości spadku, w tym jego stanu czynnego.